26.5.2020

**HE 71/2020 vp**

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

# Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

Rakennusteollisuus RT ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksiään otsikossa mainitusta esityksestä.

## Rakennusteollisuus RT ry

Rakennusteollisuus RT ry on suomalaisen rakennusteollisuuden edunvalvontajärjestö.
RT itse toimii keskusliittona ja siihen kuuluu kuusi toimialaa. Kuuden toimialan yhteensä yli 2.800 jäsenyrityksen palveluksessa on yli 60.000 henkilöä. Jäsenyritysten yhteenlaskettu liikevaihto on noin 20 miljardia euroa.

## Suojasäännöksen tärkeydestä

Rakennusteollisuus RT ry osallistui kyseisen lainsäädännön valmistelua koskevan työryhmän työskentelyyn. Arviomme mukaan Suomessa työskentelevistä lähetyistä työntekijöistä noin kaksi kolmesta työskentelee rakentamiseen liittyvissä tehtävissä. Etelä-Suomen alueella järjestäytyneiden pääurakoitsijoiden työmailla noin kolmannes työvoimasta on kotoisin muualta kuin Suomesta. Näin ollen lainsäädäntöuudistuksella on vaikutuksia erityisesti rakentamisen toimialalle.

Tässä kohtaa on hyvä todeta, että toisin kuin hallituksen esityksessä on kirjattuna lausuntopalautteista, kaikki työnantajajärjestöt eivät ole vastustaneet ehdotusta suojasäännökseksi matka- ja majoituskustannusten osalta. Niin Suomen Yrittäjät kuin Rakennusteollisuus RT ry, jotka edustavat sekä pk-yrityksiä että isoja yrityksiä, kannattavat ehdotusta.

Näkemyksemme ovat hyvin pitkälti yhtenevät työtekijäjärjestö Rakennusliiton kanssa lainsäädännön uudistamisen sisällöstä. Olemme jo vuosikausia pyrkineet yhteistyössä vaikuttamaan harmaan talouden torjuntatoimien kehittämiseksi niin Suomessa kuin Euroopan Unionissa, jotta talousrikollisuuden toimijoille ei olisi tilaa rakennustyömailla. Toimialalle on säädetty toimialajärjestöjen tahdosta ja yhteisestä näkökannasta johtuen muun muassa käyttöönotetuksi rakennusalan veronumero, säännöllinen raportointivelvollisuus Verohallinnolle yhteisillä työmailla työskentelevistä työntekijöistä ja maksetuista urakkasummista sekä muita toimialoja tiukemmat tilaajavastuulain säädökset. Tämä perustuu siihen, että toimialajärjestöt eivät halua väistää vastuutaan asiassa ja myöntävät toimialalla ilmenevät valitettavat lieveilmiöt.

Rakennusalalle on tyypillistä välillä pitkätkin urakkaketjut ja toimialalla työskentelee paljon ulkomaista työvoimaa. Lähetettyä työvoimaa on tuhansittain rakennustyömailla. Valitettavasti ulkomaisen työvoiman kohdalla ilmenee myös harmaata taloutta ja työehtojen polkemista.

Näin ollen Rakennusteollisuus RT ry kannattaa ehdottomasti hallituksen esityksessä esitettyä Ordre public-periaatteen mukaista suojasäännöstä. Sillä ilman kyseistä säädöstä syntyy tilanne,



Rakennusteollisuus RT ry | Y-tunnus 0215303-5 | puh. 09 12991 | faksi 09 628 264
etunimi.sukunimi@rakennusteollisuus.fi | www.rakennusteollisuus.fi | PL 381 (Eteläranta 10) | 00131 Helsinki

jossa harmaan talouden toimijoille ja työvoiman heikompaa asemaa hyväksi käyttäville annetaan vapaa pääsy markkinoille. Suojasäännös tulisi sovellettavaksi vain poikkeustilanteessa, jossa työntekijöitä lähetetään sellaisista maista, joissa lähettämisen kustannukset olisi vieritetty työtekijöille itselleen tai käytännössä niitä ei korvattaisi työntekijöille. Näin ollen kyse on poikkeuksellisesta soveltamistilanteesta.

Matka- ja majoituskustannusten korvausta koskevia lainsäädäntöä on jo tiettyjen EU-maiden kohdalla muutettu vastoin lähetettyjen työntekijöiden direktiivin tarkoitusta, työntekijöiden tasapuolisen kohtelun turvaamista, puhumattakaan EU:n ulkopuolelta olevien maiden tilanteista. Niin sanotut postilaatikkoyritykset lisääntyisivät lähettävinä yrityksinä ilman todellista toimintaa lähtömaassa. Yrityksiä perustettaisiin em. maihin, joissa lainsäädäntöä on jo muutettu sellaiseksi, että työntekijät vastaavat itse komennustöiden matkustus- ja asumiskustannuksista. Mikäli ordre public -periaatteen mukaista säädöstä ei olisi, se johtaisi tilanteeseen, jossa työntekijät eivät olisi tasavertaisessa asemassa Suomessa palkattuihin työntekijöihin verrattuna.

Sama koskee myös suomalaisten ja ulkomaalaisten yritysten tasavertaista asemaa. Työntekijöiden korvaukset olisivat teoreettisella tasolla ja paperilla samantasoiset, kuten direktiivi edellyttää, mutta tietyistä maista lähettävällä yrityksellä olisi pahimmillaan mahdollisuus keinotella korkeilla majoitus- ja matkakustannuksilla, jotka se voisi vähentää työntekijöiden palkoista ilman, että kyseiset kustannukset olisivat todellisia. Tämä on mahdollista järjestämällä usean henkilön yhteismajoitus ja perimällä moninkertaiset kustannukset todellisiin kustannuksiin verrattuna. Työntekijät eivät saisi todellisuudessa palkkaa kuin pienen osan siitä, mitä heille pitäisi maksaa.

Kaiken kaikkiaan on kyseenalaista suomalaisesta näkökulmasta, että työntekijän pitäisi itse maksaa komennustyöhön lähettämisestä syntyvät kustannukset. Lähetetyille työntekijöille ei välttämättä ole tarjolla työtä kotimaassaan ja työntekijät ovat valmiita hyväksymään omien oikeuksiensa polkemisen, jota tapahtuisi ilman suojasäännöstä.

Mikäli suojasäännöstä ei olisi, esimerkiksi bulgarialainen, romanialainen tai vaikkapa kiinalainen yritys voisi vähentää Helsinkiin lähettämänsä työntekijän majoitus- ja matkakustannukset työntekijän palkasta, kun taas tamperelainen rakennusalan yritys on velvoitettu maksamaan/hoitamaan kaikki lähettämisen kustannukset asuminen mukaan lukien Helsinkiin komennukselle lähtevälle työntekijälle.

Ehdotettu suojasäännös ei lisäisi työnantajan tai työn tilaajan kustannuksia nykytilanteesta, koska ainakin rakentamisen toimialalla kaikki työvoiman toiseen maahan lähettämisestä syntyvät kustannukset ovat olleet työnantajan vastuulla tähänkin saakka.

Pidämme myös tärkeänä sitä, että lähettävän yrityksen ennakkoilmoitusvelvollisuuden sisältöä täydennetään ehdotetulla tavalla. Se lisää rakennuttajan ja pääurakoitsijan tiedonsaantia ja tietojen digitaalista hyväksikäyttöä positiivisella tavalla. Todellisuudessa hallinnollinen taakka rakennuttajilla taikka pääurakoitsijoilla ei lisäänny, tieto kulkee digitaalisessa muodossa ja sillä lisätään vain työmailla tarvittavia tietoja työntekijöistä. Lisäksi tietolisäyksestä hyötyy valvova viranomainen, joka voi kohdistaa näin paremmin valvontaansa. Uudistusten myötä lähetettävien työntekijöiden identifiointi mahdollistetaan, kuten jo muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa ennakkoilmoittamisen osalta tapahtuu.

Rakennusteollisuus RT ry

Ville Wartiovaara
VT, vastaava lakimies